

KURTÁG GYÖRGY 100

<https://www.ujsgmuzeum.hu/kurtag-gyorgy/>

Egyeszer kánon
a hetvenéves Kurtág Györgynek nagy szeretettel küldi
Szöllősy András

Andante

① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ① ②

„Virág az ember” Gyurikám.

③ ④ ⑤

Téged is gon-dorom, aki mint fel-ne-reli a mezők lili-vu-ja-át!

⑥ ①

és így tovább, amíg lehet van
sötét éltés - sen, azt virág az ember... berúgok.

Az 1921-ben született Szöllősy András laudációja
(A facsimile forrása: Muzsika 1986/2.)

Kurtág György 1926. február 19-én született a romániai Lugoson (Lugoj). Zenei tanulmányait 1940-től Temesváron folytatta, ahol a Bartók-tanítvány Kardos Magdától vett zongoraórákat, Max Eisikovitstól pedig zeneszerzést tanult. 1946-tól a budapesti Zeneakadémián tanult, Kadosa Páltól zongorát, Veress Sándortól és Farkas Ferencről zeneszerzést, Weiner Leótól pedig kamarazenét.

1951-ben a zongora és kamarazene tanszakokon, 1955-ben pedig a zeneszerzés tanszakon szerzett diplomát. Ugyanebben az évben nyert Erkel-díjat, melyet 1969-ben is neki ítéltek oda. 1957 és 58 között Párizsban tartózkodott. Ugyan Darius Milhaud és Olivier Messiaen óráit is látogatta, de az igazán nagy hatást a Stein Marianne pszichológussal közös beszélgetések jelentették. 1960-tól 68-ig az Országos Filharmónia korrepetitora volt.

1967-ben a Zeneakadémia zongora-, majd kamarazene-tanára lett. 1971-től egy évet Nyugat-Berlinben töltött a DAAD Művészprogramjának keretében. 1973-ban Kossuth-díjas lett, 1984-ben Bartók–Pásztory-díjat kapott, 1985-ben pedig a Francia állam tüntette ki. 1981-ben bemutatott „A boldogult R. V. Truszova üzenetei” c. műve nemzetközileg is elismertté tette. 1986-ban elhagyta a Zeneakadémiát, de 1993-ig még korlátozott számban tartott órákat ott.

Kurtág: Messages of the Late Miss R. V. Trousova (Csengery)

[Teljes lejátszási lista megtekintése](#) (21 felvétel)

FÖLDES IMRE:

[KURTÁG GYÖRGY: A BOLDOGULT R. V. TRUSZOVA ÜZENETEI¹](#)

¹ <https://www.foldesimre.hu/oldal.asp?id=49>. Elhangzott a Magyar Rádióban 1985. április 1-én, nyomtatásban megjelent: *A hét zeneműve* (1984. október – 1985. szeptember) előadásait tartalmazó könyvben Kroó György szerkesztésében. (Zeneműkiadó Budapest, 1984)

1987-ben a müncheni Bajor Szépművészeti Akadémia és a Berlini Művészeti Akadémia tagjává választották. 1993-ban a „Grabstein für Stephan” és „Op. 27 No. 2 (Double Concerto)” című műveiért a Pierre Monacói Herceg Alapítvány zenei díját kapta. Szintén 93-ban Herder-díjat és Feltrinelli-díjat is kapott, valamint két évre meghívták a berlini Wissenschaftskollegbe, ahol a Berlini Filharmonikusokkal dolgozott.

György Kurtág – Grabstein für Stephan, Op. 15c (Audio + Full Score) (9:20)

György Kurtág – Double concerto op. 27 No.2 (18:23)

1994 további két elismerést hozott számára: az osztrák kormány európai zeneszerzőknek járó díját és a Denis de Rougemot-díjat az Európai Fesztiválok Szövetségétől. 1995-ben egy évet Bécsben töltött, komponált és mesterkurzusokat tartott a Bécsi Konzerthausban. 1996-ban Kossuth-díjjal tüntették ki életművéért, s még ebben az évben meghívást kapott a Sociétés Gaviniès-től, a hágai Koninklijk Conservatoriumtól, az utrechti Muziekcentrum Vredenburg-tól, az amsterdami Concertgebouw NV-től, a holland Nationale Opera & Ballettől, a Schönberg Ensemble-től, az Asko Ensemble-től, az Orlando Quartettől, az Osiris Triótól és Reinbert de Leeuwtól, hogy két évig Hollandiában dolgozzon.

1998-ban megkapta az osztrák államtól az „Österreichisches Ehrenzeichen”-t, az Ernst von Siemens Stiftung díját és az európai komponisták díját a „Fördergemeinschaft der Europäischen Wirtschaft”-tól. Másodszor is meghívták a berlini Wissenschaftskollegbe. 1999-ben Franciaországba invitálta két évre az Ensemble Intercontemporain, a párizsi Conservatoire, a Cité de la Musique és a Festival d'Automne à Paris. Ugyanebben az évben a Tudományért és Művészetért érdemérmét kapta Berlinben, 2000-ben pedig a John Cage-díjat New Yorkban.

2001 óta az Amerikai Művészeti és Irodalmi Akadémia tiszteletbeli tagja, és ebben az évben kapta meg a Hölderlin-díjat is a Tübingeni Egyetemtől. 2002-ben a Kurtág házaspár Franciaországban, Bordeaux közelében telepedett le.

2006 februárjában a nyolcvanéves Kurtág Györgyöt ötnapos születésnap-i fesztivállal (Kurtág 80) köszöntötte a Budapest Music Center. A magyar állam a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjét (polgári tagozat) adományozta

a zeneszerzőnek. Kurtág Györgyöt 2006. április 20-án a University of Louisville Grawemeyer-díjjal tüntette ki, 2010. júniusában elnyerte a Zürichi Fesztivál Díjat, 2015 februárjában pedig a BBVA Alapítvány „Tudás Határai” elnevezésű kitüntetéseinek kortárszenei kategóriában adható díját.

Kurtág György 2015 februárja óta a Budapest Music Centerben él, és itt élt 2019. október 17-én bekövetkezett haláláig Kurtág Márta is.

Első operáját (Fin de partie – Jelenetek és monológok, opera egy felvonásban) mintegy tíz éves alkotói munka után 2017 nyarán fejezte be. A Samuel Beckett azonos című drámája alapján komponált művet a milánói Scalában mutattak be 2018. november 15-én. A milánói operaház a Holland Nemzeti Operával koprodukcióban hozta létre az előadást. A darabot a francia-libanoni Pierre Audi rendezte, a Scala zenekarát Markus Stenz német karmester, a holland rádió filharmonikus zenekarának vezető karmestere vezényelte, a díszlet- és jelmeztervező az osztrák Christof Hetzer volt. A négy énekes szerepben Frode Olsen (Hamm), Leigh Melrose (Clov), Hilary Summers (Nell) és Leonardo Cortellazzi (Nagg) lépett színpadra.

[Kurtág: Fin de partie \(magyar felirat, English subtitles, sous-titres français\) \(2:05:54\)](#)

(info.bmc.hu)

PIERRE BOULEZ KURTÁG GYÖRGY SZÜLETÉSNAPJÁRA²

1986: milyen távolinak tűnik. Újraolvasom a kötetet, amely Kurtág György 60. születésnapjára jelent meg, és máris itt a nyolcvanadik. Mellesleg egy év különbséggel ugyanebben az – egészen friss – élményben osztozom magam is. Újraolvasom tehát ezt a kötetet, így többek között azt a szöveget, amelyet tőlem kértek, és nem találok benne semmi változtatnivalót, sem témájának aktualitásában, sem a benne foglalt gondolatokban, így hát röviden megismételhetem, amit akkor írtam, és főleg felidézhetem azt a délelőttöt, amelyet – valószínűleg 1977-ben – az Ensemble Intercontemporain székházában töltöttem, ahol a számos bekért vagy beküldött partitúra között olyan darabokat kerestem, melyeket ez az újonnan létrehozott együttes a műsorára tűzhetett volna. És az egyre fásultabban végignézett művek növekvő halmában egyszer csak megakadt a szemem az egyiken, amelyik ellenállhatatlan kíváncsisággal

² **[Muzsika 2006/2.](#)** (7. oldal)

töltött el. Azonnal megragadott rendkívülisége – Concerto szoprán hangra és zongorára. Utólag azt gondolom, nem lehetett más, csak a *Bornemisza Péter mondásai*. Érdeklődésemre kiderült, hogy a szerzője Kurtág György, akinek neve akkor még teljességgel ismeretlen volt számomra. Később megtudtam, hogy a művet 1968-ban már játszották Darmstadtban, de én (sok éves, talán jónak, de mindenképpen hűségesnek nevezhető szolgálat után) 1965 óta be sem tettem oda a lábam. Kurtág éppen akkor készült befejezni *A boldogult R. V. Truszova üzenetei* című, szoprán hangra és kamaraegyüttesre komponált művét. Mindjárt megragadtam az alkalmat, és néhány gyakorlati nehézség elhárítása után végre megtarthattuk a dalciklus gondosan kidolgozott előadását és elkészíthettük első hangfelvételét. így kezdődött az a mindmáig folyamatosan élő kapcsolat, melynek mérföldkövei a hiteles személyesség szférájában fogant, autentikus eredetiséget mutató alkotások. Furcsamód az Ensemble Intercontemporain archívumában keresgélve arra jöttem rá, hogy máig sem játszottuk el a művet (mármint a *Bornemisza Péter mondásait*), melynek láttán módom nyílt a magam számára felfedezni ezt a rendkívüli zeneszerzőt. Remélem, hogy a közeljövőben erre is lehetőségünk nyílik, még ha erre nem is a születésnap megemlékezés a legmegfelelőbb alkalom!

Párizs, 2005. december

Fenyves Katalin fordítása

TUSA ERZSÉBET
GONDOLD TOVÁBB!
(Pedagógiai lehetőségek Kurtág György „Játékok” című művének
kapcsán)³

Kurtág György „Játékok” című sorozatát már sokszor méltatták főképpen a következő szempontokból:

- az egész zongora birtokbavétele már az első órától kezdve;
- a hangszer újszerű és korszerű kezelése;
- ezen keresztül a kortárs zene értő megközelítése.

Én ezeken túlmenően úgy érzem, legfőbb értéke, hogy továbbgondolásra készítet

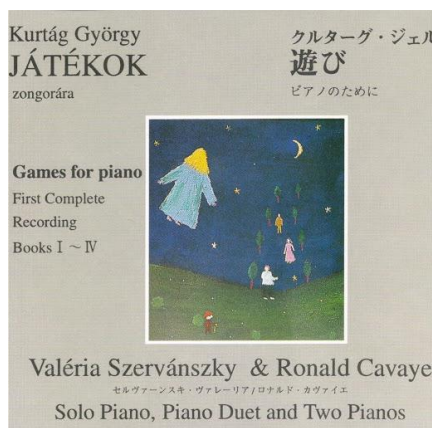
- sőt valósággal kínálja magát a továbbgondolásra. Az a mód, ahogyan gondol-

³ Parlando 1989/11.

kodni tanít, jelentős segítség lehet az egész személyiség nevelésében, mégpedig etikai értelemben is – majdhogynem egy későbbi szellemi iskolázás alapjait vetheti meg.

A következőkben erre szeretnék néhány példát bemutatni. Bizonyára – hozzám hasonlóan sokan – rátaláltak ilyenekre, de talán vannak, akiknek segítségére lehet ez a kis összeállítás.

A teljes írás itt olvasható: Parlando: [1989/11.](#) (18–25. oldal)

Kurtág: Játékok I–IV. kötet⁴

[Teljes lejátszási lista megtekintése](#) (41 felvétel)

FÖLDES IMRE KURTÁG GYÖRGY: JÁTÉKOK⁵

Kurtág György
(V. Reismann Marian felvétele)

⁴ © 1993 Valeria Szervánszky & Ronald Cavaye

⁵ A tanulmány forrása: [Földes Imre honlapja](#) vagy Parlando [1982/12.](#) (1–15. oldal)

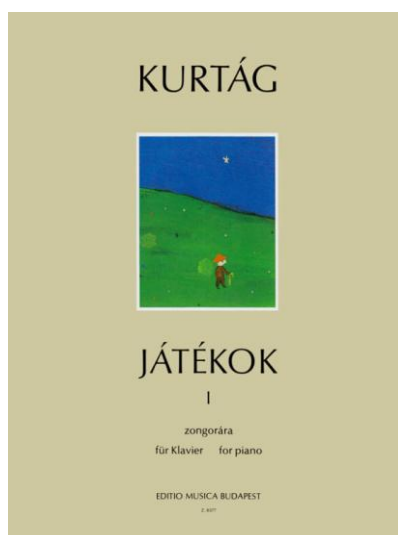
A zongorázni tanulókra a kezdet kezdetén is nagy mesterek vigyáznak. Az Anna Magdalena Bach nevét viselő két füzetecske, Mozart gyermekkori kompozíciói, Schumann *Iffúsági Albuma* (az *Album für die Jugend*), Bartók *Mikrokozmosza* – alcíme is jelzi: „zongoramuzsika a kezdet legkezdetétől” – már az első tanulóesztendőkhöz páratlan gyönyörűségek forrása. És most, alig negyven évvel a *Mikrokozmosz* elkészülte után újabb pedagógiai gyűjtemény indult el világhódító – vagy mondjuk inkább így: gyerekeket meghódító? – útjára: Kurtág György ajándéka négy füzetben, a *Játékok*.

A teljes tanulmány itt olvasható: [Kurtág György: Játékok](#)

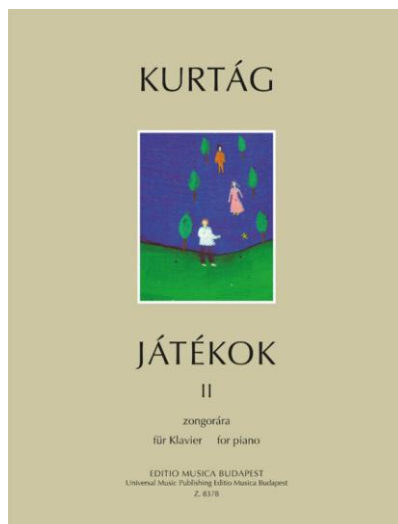
KURTÁG GYÖRGY: JÁTÉKOK AZ UNIVERSAL MUSIC PUBLISHING EDITIO MUSICA BUDAPEST GONDOZÁSÁBAN

Játékköröm, a mozgás öröme: bátor – ha kell, gyors – közlekedés az egész billentyűzeten mindjárt a tanulás kezdetén, hangok körülményes kikeresése ritmusok kiszámolgatása helyett – ez a kezdetben még ködös elképzelés hozta létre végül is ezt a gyűjteményt.

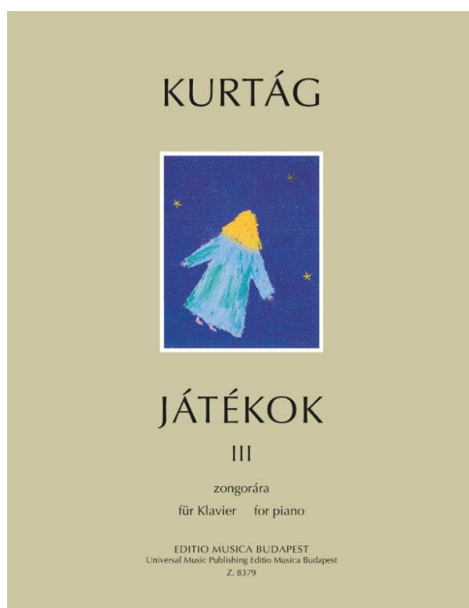
A játék – játék. Nagyon...

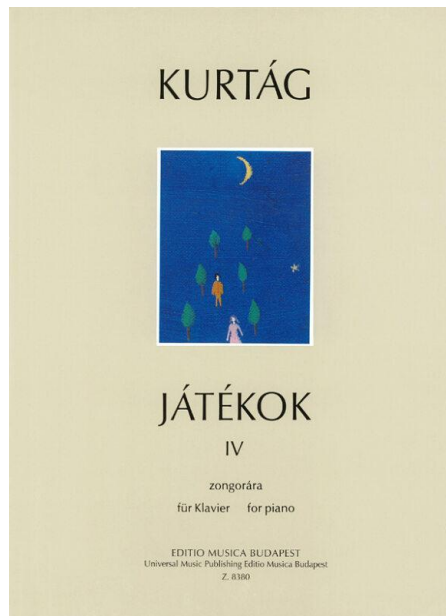
[Kurtág György: Játékok I](#)
zongorára

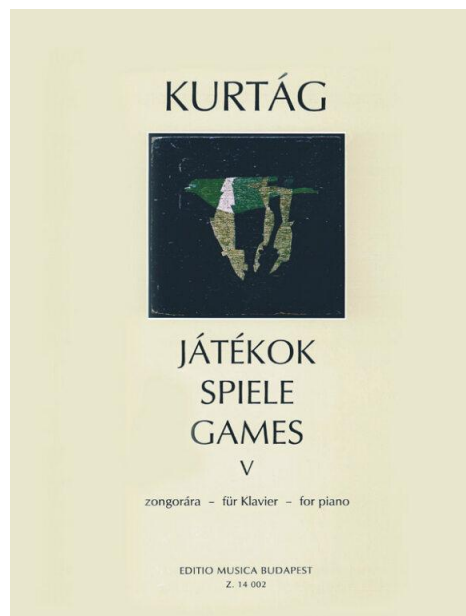
Kurtág György: Játékok II
zongorára

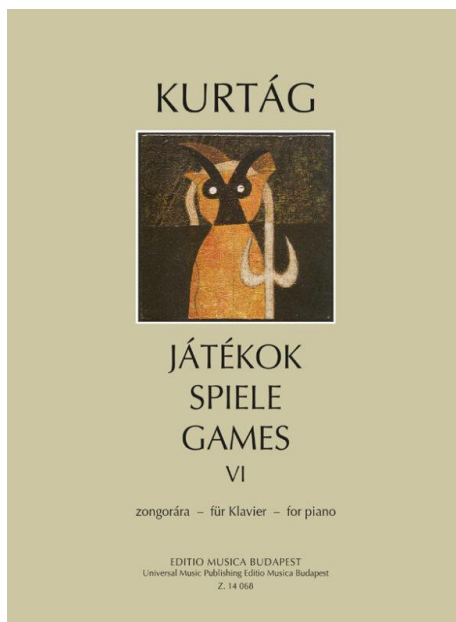
Kurtág György: Játékok III
zongorára

Kurtág György: Játékok IV
négy kézre és két zongorára

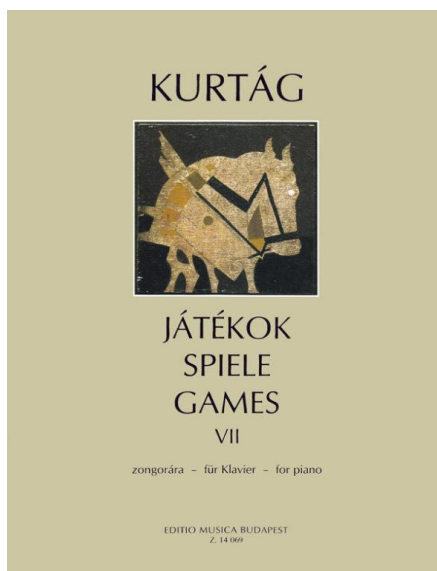
Kurtág György: Játékok V
Naplójegyzetek, személyes üzenetek

Kurtág György: Játékok VI

Naplójegyzetek, személyes üzenetek

A világszerte ismert és játszott sorozat 6. kötete a pályatársakhoz és barátokhoz írt mintegy ötven naplójegyzetet, személyes üzenetet tartalmaz az 1990-es évek elejéről. Ezekben a kis zongorakölteményekben ragadható meg leginkább Kurtág művészetének és zenei nyelvének esszenciája...

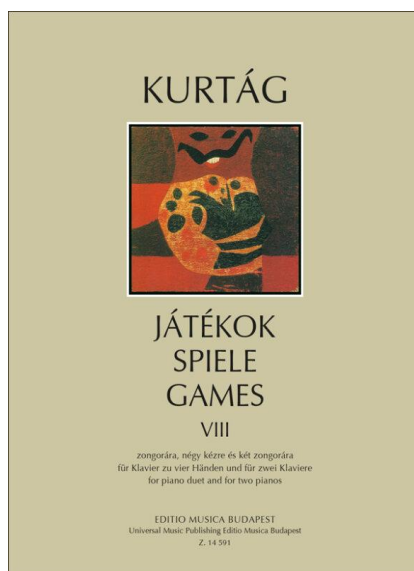

Kurtág György: Játékok VII

Naplójegyzetek, személyes üzenetek

A korszakalkotó zongoraminiatűrök 7. kötete. Az 1994-1998 között komponált darabok

Kurtág naplójegyzeteinek, személyes üzeneteinek sorát bővítik. Az előző kötetekhez hasonlóan a zeneszerző e füzet darabjait is a szellemi környezetét alkotó kortárs hazai és külföldi művészeknek...

Kurtág György: Játékok VIII

zongorára, négy kézre és két zongorára

A korszakalkotó zongoraminiatűrök 8. kötete Kurtág zenei naplójegyzeteinek, személyes üzeneteinek 1982 és 2005 között komponált darabjait tartalmazza. A korábbi kötetekhez hasonlóan e füzet darabjainak legtöbbjét szerzőjük a művészi és szellemi környezetét jelentő barátoknak ajánlja...

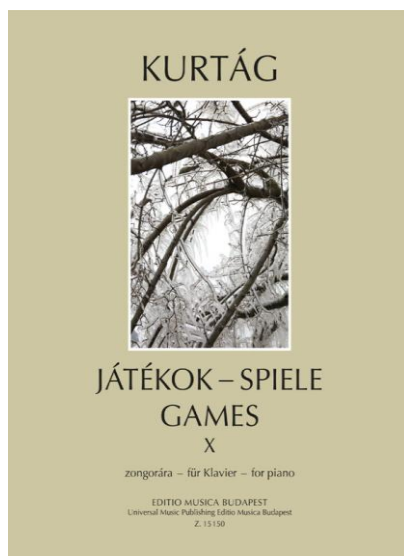

Kurtág György: Játékok IX

Naplójegyzetek, személyes üzenetek

A zongorára szánt Játékok 1973-tól íródo sorozata eredetileg zongoraiskolának készült, melynek első kötetében Kurtág a zongorajáték és a zenei gondolkodás alapelemeire, s ami

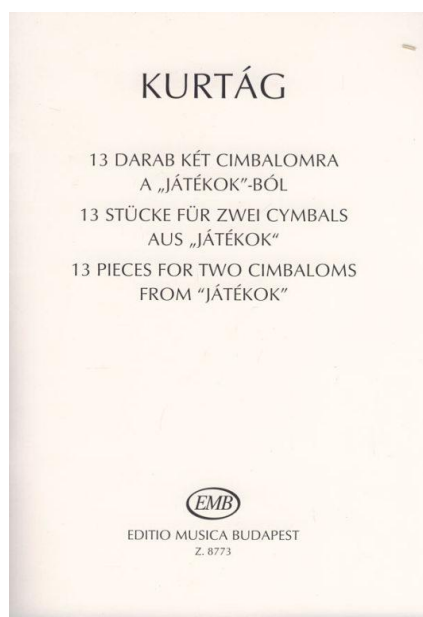
talán még fontosabb, a gátlásoktól mentes zenélésre tanította a gyerekeket. Az eltelt évtizedek alatt...

Kurtág György: Játékok X

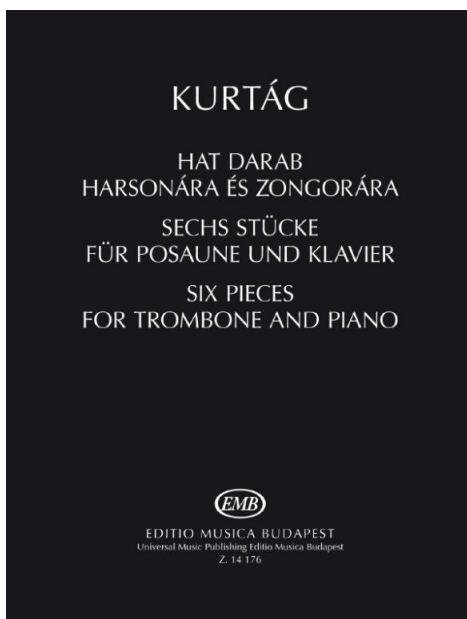
Naplójegyzetek, személyes üzenetek

A zongorára szánt Játékok 1973-tól íródó sorozata eredetileg zongoraiskolának készült, az eltelt évtizedek alatt azonban a sorozat elvesztette didaktikus jellegét, és Kurtág zeneszerzői műhelyének dokumentumává vált, amely kulcsot ad nagy formátumú szimfonikus, kamara- és vokális...

Kurtág György: 13 darab két cimbalomra a „Játékok”-ból

A Játékok című zongoradarab-gyűjtemény I–IV. füzetéből készített a zeneszerző átiratokat a neki mindig kivételesen kedves cimbalom számára.

Kurtág György: Hat darab harsonára és zongorára

A Játékokból készült átiratok, a következő tételrendben: Fanfár I. – Sirató I. – Verés I. – Sirató II. – Fantár II. – Hommage à Paganini (la nuova campanella) – Függelék: Verés II. Kurtág ezt az 1978-ban írt művét Bereczki Erika harsonaművésznek ajánlotta.